

Pitstop-undersøgelse 2014:

Statusbillede på pitstop-elever på de danske folkehøjskoler fra årgangene E11 til F14

Af Sofie Dragsted og Marie Ørbæk Christensen, FFD

1. Konklusioner

Ud fra besvarelser på både rundringning og spørgeskema kan denne rapport konkludere, at selvom forholdene for kommende pitstop-elever vil ændre sig med fremdriftsreformen, vil det fortsat være muligt at holde en pause i studiet for at tage på højskole. Fem ud af otte danske universiteter giver *ubegrundet orlov*¹, mens det også fortsat vil være muligt at tage et pitstop-ophold mellem afsluttet bacheloruddannelse og påbegyndt kandidat.

Dog vil fremdriftsreformen muligvis påvirke den studerendes mulighed for at tjene penge til pitstop-opholdet, der trods reduceret pris stadig kræver en opsparing. Da de studerende fremover ikke kan læse på halv tid, vil de højst sandsynligt få svært ved at finde tid til et studiejob, hvilket kan have afgørende betydning, eftersom 75,0 % af pitstop-eleverne gennem de seneste tre år har betalt opholdet gennem egen opsparing.

I forhold til effekten af et pitstop-ophold er det meget væsentligt at notere sig, at 90,6 % efter opholdet er fastholdt i uddannelsessystemet, og at 96,0 % af samtlige adspurgte vil anbefale andre også at tage et pitstop-ophold på en højskole.

Overordnet set kan det muligvis vise sig som en fordel for højskolerne, at fremdriftsreformen har gjort reglerne for orlov mere simple og ligetil. I forhold til rådgivning af potentielle pitstop-elever og publicering af fremtidige pitstop-foldere vil det med reformen være nemmere at redegøre for de rent praktiske muligheder for et pitstop-ophold.

2. Baggrund for undersøgelsen

Formål med undersøgelsen

I december 2013 vedtog Folketinget en ny SU-reform med henblik på få de danske studerende hurtigere igennem de videregående uddannelser. SU-reformen indebar den meget omtalte fremdriftsreform, der tilskriver, at studerende på videregående uddannelser tilmelder sig fag og eksaminer svarende til et fuldt studieår og således ikke kan studere på halv tid.

---

¹ Der kræves ikke dokumentation for orlovsårsagen ved ansøgning om ubegrundet orlov.

Da de nye krav potentielt ville kunne påvirke de studerendes mulighed for at tage et pitstop-ophold under uddannelsen, igangsatte FFD en undersøgelse af tidligere og nuværende pitstop-elever. Undersøgelsen havde grundlæggende til formål at kortlægge, hvordan og hvorledes eleverne indpasser pitstop-opholdet i deres uddannelse for bedre at kunne vurdere fremdriftsreformens konsekvenser for ordningen. FFD ønskede ydermere at få sat ord på, hvad pitstop-opholdet betyder for de unge, hvordan de finansierer opholdet, og hvad de vælger at gøre efter deres ophold.

Hvad er et pitstop-ophold?

I 2004 søsatte Odder Højskole, Testrup Højskole og Europahøjskolen i samarbejde med Det Humanistiske Fakultet på Århus Universitet et pitstop-projekt, hvor frafaldstruede studerende på universitetet fik tilbud om et højskoleophold til nedsat pris – altså et pitstop-ophold fra studierne. Der er i forlængelse heraf udarbejdet en evalueringsrapport med fokus på projektets styrker og svagheder.²

Uafhængigt af ovenstående projekt bruges begrebet pitstop-elever også i generel forstand om højskoleelever, der forinden højskoleopholdet har været i gang med en videregående uddannelse, og som har valgt at holde pause eller orlov herfra for at tage på højskole, oftest på grund af studietvivl eller -træthed undervejs i uddannelsesforløbet. Pitstop-elever dækker således over højskoleelever, der er undervejs i en videregående uddannelse, uanset om den enkelte højskole samarbejder med en videregående uddannelsesinstitution eller ej.

Højskolelærer på Ry Højskole, Helle Terkelsen, er studievejleder på højskolen og har i et orlovsprojekt undersøgt Ry Højskoles pitstop-elever.³ Her fandt hun blandt andet frem til, at pitstop-eleverne overordnet kan klassificeres i tre typer: Studerende, der trænger til en pause og i nogle tilfælde ikke har nået at få en pause inden uddannelsens start, studerende, der er kommet i tvivl om, hvorvidt deres uddannelse er den rigtige for dem, og endelig studerende, der direkte mistrives på universitetet og eksempelvis er ensomme, oplever stress, depression eller lignende. Mange pitstop-elever er ydermere en kombination af disse tre typer.

I forhold til samarbejdet mellem højskole og uddannelsesinstitution skal det understreges, at det er op til højskolerne selv at definere, hvorvidt de har en samarbejdsaftale. Derfor skelner denne undersøgelse ikke mellem skriftlige og mundtlige aftaler.

Pitstop-ordningen og fremdriftsreformen

Studerende på de videregående uddannelser har indtil nu haft mulighed for at læse på nedsat tid eller undlade at tilmelde sig fag og eksamener på enkelte semestre uden at skulle meddele det til

---

² Ann Sofie Oxenvad: *Evalueringsrapport: Pitstop. Nyt udsyn til videre studier, 2004-2008.*

³ Helle Terkelsen: *Projekt Pitstop, Ry Højskole, efteråret 2012*

(http://ffd.dk/media/769779/projekt_pitstop_y_hoejskole.pdf)

universitetet – så længe de har overholdt uddannelsernes overordnede aktivitetskrav og maksimale studietid. Det er typisk under sådanne forhold, at studerende tager et pitstop-ophold på en højskole.

Men fremdriftsreformens krav om fuldtidsstudier forhindrer muligheden for at holde pause i studierne ved blot at følge færre fag eller tage færre eksaminer. Fremover vil det kun være muligt at tage en pause til et pitstop-ophold, hvis den studerende søger om officiel orlov fra studiet eller planlægger sit pitstop-ophold mellem bachelor- og kandidatuddannelsen.

I forbindelse med denne undersøgelse har vi har været i kontakt med studievejledningen på samtlige af landets otte universiteter for at forhøre os om, hvorvidt der er planer om at ændre de nuværende regler for, hvornår og hvorfor de studerende kan få orlov. Ubegrundet orlov vil sige, at den studerende uden yderligere begrundelse kan søge om og få bevilget orlov, så snart de øvrige krav om er opfyldt (som antallet af ECTS-point, der skal være gennemført forud for orlov). Ved begrundet orlov skal den studerende redegøre for og have godkendt sin orlov.

Ingen af universiteternes studievejledninger kendte til planlagte ændringer i orlovsreglerne, som kan ses nedenfor i tabel 1. Som det fremgår af tabellen kræver kun tre af universiteterne en særlig begrundelse for orlov, og kun ét universitet har et ubetinget krav om fremvisning af lægeerklæring ved ansøgning om orlov.

Universitet	Muligheder for orlov	Krav forud for orlov (point gennemført)
Aalborg Universitet	Ubegrundet	Bachelor: 60 ECTS, Kandidat: 30 ECTS
Aarhus Universitet	Gives under særlige forhold og kun ved fremvisning af lægeerklæring	-
Copenhagen Business School	Gives på baggrund af personlige forhold	Bachelor: 60 ECTS, Kandidat: 30 ECTS
Danmarks Tekniske Universitet	Ubegrundet	Bachelor: 60 ECTS, Kandidat: 30 ECTS
IT-Universitet	Gives på baggrund af personlige forhold.	Bachelor og kandidat: 15 ECTS
Københavns Universitet	Ubegrundet	Bachelor: 60 ECTS, Kandidat: 30 ECTS
Roskilde Universitet	Ubegrundet	Bachelor: 60 ECTS, Kandidat: 30 ECTS
Syddansk Universitet	Ubegrundet	Bachelor: 60 ECTS, Kandidat: 30 ECTS

Tabel 1: Orlovsregler for landets universiteter

Indsamling af data

Pitstop-undersøgelsen består overordnet af to dele: Den ene del er en rundringning til de danske

højskoler, hvor i alt 41 skoler deltog i undersøgelsen. Den anden del består af en spørgeskemaundersøgelse, der blev sendt ud til nuværende og tidligere pitstop-elever i foråret 2014. Skemaet blev sendt ud til de højskoler, der overordnet set har flest pitstop-elever, og højskolerne videredistribuerede derfra spørgeskemaet til deres nuværende og tidligere pitstop-elever. Undersøgelsen blev desuden lagt op på Højskolerne-facebooksiden, hvor den hurtigt blev delt og spredt yderligere. I alt modtog undersøgelsen svar fra 96 pitstop-elever.

Udfordringer for konklusionerne

Mange højskoler har ikke en officiel registrering af pitstop-elever, og deres angivelse af antal indenfor de sidste tre år har derfor karakter af et *kvalificeret estimat*. Højskolerne med særlig mange pitstop-elever havde dog et registreret antal, således at det samlede antal formentlig kun er forbundet med en mindre usikkerhed.

Det har ikke været muligt at udvælge et tilfældigt udsnit blandt eleverne, da pitstop-elever ikke er en samlet, tilgængelig gruppe. Til gengæld har undersøgelsen samlet fået svar fra 96 elever, hvoraf 78 har været på pitstop-ophold indenfor de seneste tre år, hvilket svarer til 29 % af de 275 pitstop-elever, der ifølge den landsdækkende rundringning til højskolerne har taget et pitstop-ophold indenfor de sidste tre år.

Stikprøven udgør altså 29 % af den samlede *population*, ligesom besvarelsene kommer fra 17 forskellige højskoler, hvilket spredningsmæssigt giver en meget bred repræsentation, eftersom kun 14 højskoler reklamerer med pitstop-ophold på deres hjemmeside. Samtidig er der ikke identificeret nogen årsag til, at en bestemt gruppe eller type pitstop-elever skulle have undladt at svare på eller ikke have modtaget skemaet.

72,9 % af besvarelsene kommer fra kvinder, hvilket stemmer overens med den overordnede kønsfordeling blandt pitstop-eleverne. En rundringning til de tre højskoler, der har flest pitstop-elever (Testrup Højskole, Ry Højskole og Silkeborg Højskole), viser, at kønsfordelingen blandt pitstop-eleverne generelt er skæv: Samlet set har de tre højskoler over de seneste tre år haft 60,0 % kvinder blandt deres i alt 140 pitstop-elever, hvilket således gør kønsfordelingen i spørgeskemaundersøgelsen repræsentativ.

3. Resultater

Omfanget

Rundringningen til de 41 højskoler viser, at højskolerne har haft i alt 275 pitstop-elever de sidste tre år. Det er særligt Testrup Højskole og Ry Højskole med henholdsvis 67 og 47 elever, der trækker antallet op. Dog har også Silkeborg Højskole, Uldum Højskole, Odder Højskole, Grundtvigs Højskole, Brandbjerg Højskole og Vestjyllands Højskole haft en rimelig andel med hver mellem 15 og 27 pitstop-elever inden for de sidste tre år.

Ordningen er frivillig for højskolerne at udbyde, og på tidspunktet for denne undersøgelse reklamerede 16 højskoler med ordningen på deres hjemmeside. Nogle få af højskolerne er ude på universiteter med plakater og lignende materiale, mens størstedelen kun gør opmærksom på ordningen via hjemmesiden.

Højskole	Hjemmeside
Borups Højskole	http://borups.dk/pitstop.aspx
Brandbjerg Højskole	http://www.brandbjerg.dk/pit_stop.htm
Engelsholm Højskole	http://engelsholm.dk/2014/06/ukategoriseret/pitstop-studerende-til-nedsat-pris/
Grundtvigs Højskole	http://grundtvigs.dk/2013/11/25/tag-et-pitstop-fra-uddannelse/
Hadsten Højskole	http://www.hadstenhojskole.dk/lange-kurser/pitstop/
Jyderup Højskole	http://xn--jyderuphojskole-xqb.dk/omvejsrabat-jyderup-hojskole/
Odder Højskole	http://odderhojskole.dk/om-skolen/stoettemuligheder/
Ry Højskole	http://www.ryhojskole.dk/bliv-elev/pitstop-i-ry/
Rødning Højskole	http://www.roedding-hoejskole.dk/index.php?priser-tilskud
Rønde Højskole	http://www.rondehojskole.dk/om-skolen/find-glaeden-ved-studiet-igen-%E2%80%93-tag-et-pitstop-paa-hoejskole!/
Rønshoved Højskole	http://www.ronshoved.dk/default.asp?MenuID=729
Silkeborg Højskole	http://silkeborghojskole.dk/langekurser_pitstop_praktiske_oplysninger.php
Suhrs Madakademiet	http://www.madakademiet.dk/kurser/priser/pitstop-pa-madakademiet/
Testrup Højskole	http://testrup.dk/lange-kurser/pitstop/
Uldum Højskole	http://www.uldum-hojskole.dk/tag-et-pusterum-fra-studierne-pitstop-ordningen/
Vestjyllands Højskole	http://www.vestjyllandshojskole.dk/index.php/priser-og-tilskud.html

Tabel 2: Højskoler, der reklamerer for pitstop-ophold på deres hjemmeside (per 3. september 2014)

Spørgeskemaundersøgelsen

Undersøgelsen blev besvaret af i alt 96 elever, som repræsenterer i alt 17 forskellige højskoler. Dog har Testrup Højskole en meget høj repræsentation i undersøgelsen, idet i alt 39 af besvarelserne kommer fra pitstop-elever fra netop Testrup Højskole.

Blandt de medvirkende i undersøgelsen er gennemsnitsalderen 23,1 år, og 82,3 % har ikke har været på højskole før deres pitstop-ophold.

Pitstop-ophold i forhold til uddannelsen

36,5 % af eleverne søgte officielt orlov fra deres studie forud for pitstop-opholdet, mens 15,6 % tog afsted efter deres bacheloruddannelse og inden optagelse på kandidaten. Dermed er der 52,1 % af eleverne, der har benyttet sig af en model, som fortsat vil være mulig efter fremdriftsreformen. 45,8 % udlod at tilmelde sig fag og eksamener eller frameldte sig fag og eksamener senere. Det er altså

disse 45,8 %, der som konsekvens af fremdriftsreformen fremover skal søge om orlov, hvis de vil tage et pitstop-ophold.

Af de 36,5 %, der fik orlov under pitstop-opholdet, har minimum 6,3 % fået det fra universiteter, der ikke giver ubegrundet orlov, nærmere bestemt Copenhagen Business School og Aarhus Universitet. Dette kan tyde på, at et pitstop-ophold på højskole godt kan argumenteres for som begrundet orlov. Herudover går en stor del af de studerende, der ikke søgte orlov, på universiteter, hvor de faktisk godt kunne have fået ubegrundet orlov, hvilket kan være med til at hæve antallet af pitstop-elever på orlov.

Finansiering

Undersøgelsen viser, at 75,0 % af pitstop-eleverne betalte deres ophold gennem egen opsparing, mens 22,9 % fik det betalt af deres forældre. 7,4 % arbejdede under opholdet, og 17,2 % optog lån. Bemærk at respondenterne havde mulighed for at sætte kryds ved mere end én finansieringsmulighed.

Den store andel af pitstop-elever, der selv betaler deres ophold vil muligvis påvirkes af fremdriftsreformen, da færre formentlig vil have tid til et studiejob og derved i mindre grad vil kunne spare op til et højskoleophold.

Hvorfor pitstop?

Pitstop-eleverne i undersøgelsen fremlagde mange forskellige årsager til at tage et pitstop-ophold, men fordelingen af de gennemgående årsager ses i tabel 3 nedenfor.

Hvorfor tog du et pitstop-ophold? (Muligt at vælge flere)	Antal	Andel
Jeg var blevet studietræt	35	36,5 %
Jeg var ved at droppe ud af min uddannelse	7	7,3 %
Jeg havde brug for en pause	65	67,7 %
Jeg ville tænke over, om jeg gik på den rette uddannelse	42	43,8 %
Jeg vidste allerede, at jeg ville droppe ud	1	1,0 %
Andet	34	35,4 %

Tabel 3: Elevernes generelle årsager til pitstop-ophold

Hvad gør pitstop-eleverne efter opholdet?

65,6 % af pitstop-eleverne vendte tilbage til eller planlægger at vende tilbage til den uddannelse, de holdt pause fra, mens 25,0 % påbegynder en ny uddannelse. Der er altså 90,6 % af eleverne, der fastholdes i uddannelsessystemet. 6,3 % var uafklarede og kun 3,1 % fortsatte ikke med at studere. Til spørgsmålet om, hvorvidt de vil anbefale andre et pitstop-ophold, svarede 96,0 % af eleverne ja.

Tilbage til studiet

Eleverne blev i undersøgelsen spurgt, om de oplevede nogle problemer i forhold til at vende tilbage til studierne. Her nævner de blandt andet administrative problemer i forhold til fagtilmelding og at være nødt til at tage fag i en anden rækkefølge. Andre nævner de sociale

udfordringer, der ligger i, at man begynder at studere med en anden årgang end sin egen oprindelige. Men langt størstedelen beskriver deres tilbagevenden til studierne som værende problemfri og endda med fornyet energi.

Én elev adresserer energitilskuddet i sine svar og beskriver oplevelsen således: *"Pausen på højskolen gav mig ny energi og lyst til at studere igen, og jeg har aldrig været gladere eller en bedre studerende"*, mens en anden peger på lysten til igen at studere: *"Tanken om at droppe ud forsvandt, og jeg afsluttede uddannelsen på normeret tid"*.

Overgangen fra pitstop-ophold og tilbage til universitetet kunne være relevant at fokusere på ved fremtidige dialogmøder og i de lokale samarbejder mellem højskoler og uddannelsesinstitutioner.

Elevernes generelle kommentarer til ordningen

Spørgeskemaundersøgelsen giver til slut eleverne mulighed for at komme med generelle kommentarer til pitstop-ordningen. Her fremhæver én elev betydningen af den reducerede pris for et pitstop-ophold: *"Hvis jeg skulle betale fuld pris for et højskoleophold, var jeg ikke kommet afsted. Og så ved jeg ikke, hvordan jeg skulle komme af med min stress."* En anden elev påpeger, hvor vigtigt det er, at skolerne sørger for at annoncere, at et pitstop-ophold på højskole overhovedet er en mulighed: *"Jeg tror ikke, der er mange, der kender til pitstop-ordningen på forhånd. Og den gør virkelig en kæmpe forskel, når man af den ene eller anden grund har behov for et break i studiet."*

4. Anbefalinger

Ud fra spørgeskemaundersøgelsen, rundringningen til højskolerne, et telefoninterview med Helle Terkelsen og generel research om pitstop-ophold, fremstiller denne rapport fire udviklingsanbefalinger vedrørende pitstop-ordningen i sin nuværende form.

1. Løbende kontakt til vejlederverdenen:

For at kunne opretholde en så abstrakt ordning som pitstop-ordningen, hvor hvert aftale bestemmes ud fra den enkelte elev og den enkelte skole, er det afgørende at være opdateret på regler, tendenser og stemninger i og omkring det formelle uddannelsessystem. Det kræver en tæt kontakt mellem højskolerne og den øvrige vejlederverden. Denne kontakt oprettes eksempelvis gennem de årlige regionale dialogmøder, hvor studievejledere mødes på tværs af Studievalg, universiteter, e-Vejledning og højskoler, og gennem nyhedsbrevet, *Vejledning på Tværs*, der udkommer halvårligt, og som sætter fokus på historier, der har relevans for højskoler såvel som formelle uddannelsesinstitutioner.

2. Erfaringsudveksling mellem højskoler med pitstop-ophold:

Som denne rapport også påpeger, er der enkelte højskoler, der har rigtig mange pitstop-elever. Det ville være en fordel, hvis højskoler med nye pitstop-ordninger eller få pitstop-

elever blev tilbudt en mulighed for sparring med andre højskoler, således at ordningens fordele, ulemper og udfordringer kan tages op til diskussion. Denne sparring kan eksempelvis faciliteres på de årlige, regionale dialogmøder eller på Vejledertræf i begyndelsen af november.

3. Reklame eller oplysning fra centralt hold:

FFD udgav i 2012 en overordnet folder om pitstop-ophold. Mange af de adspurgte højskoler efterspørger en ny (eller opdateret) folder, som de også selv kan uddele eller gøre reklame med. En ny folder kunne således forholde sig konkret til fremdriftsreformen ved eksempelvis at redegøre for orlovsmuligheder, aktivitetskrav og lignende forhold, der er afgørende for muligheden for at tage et pitstop-ophold.

4. Kritik:

En enkelt højskole rettede desuden kritik mod pitstop-ordningen for at tvinge højskolerne til at konkurrere med hinanden, hvorved nogle højskoler føler sig presset til også at udbyde pitstop. Denne kritik er naturligvis også nødvendig at tage med ind i videre overvejelser.